

УДК 342.1

DOI <https://doi.org/10.32837/npnuola.v28i29.715>*М. Д. Василенко, В. М. Слатвінська*

РИЗИКИ ЩОДО МОЖЛИВОГО РОЗПАДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ІМОВІРНOSTЯХ ПОДІЙ ТА ПОДОЛАННІ СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Постановка проблеми. Існування держав та їх великих об'єднань у всіх аспектах їхньої діяльності завжди схильне до ризиків. Від створення до зникнення є безліч чинників, що негативно впливають на ризики щодо їхнього стану загалом. Варто зазначити, що досі немає однозначного тлумачення терміна «ризик». Найбільш поширеним стало судження про ризик як про можливість небезпеки або невдачу. У науковій літературі можна знайти велику кількість тлумачень ризику саме в багатьох сферах діяльності (див. [1]). Унаслідок цього виникають різні неоднозначності, асоційовані з розкриттям сутності самого ризику та пов'язаних із ним понять. Якщо в технічних галузях суперечностей щодо ризиків залишилось не так багато [2; 3], то в гуманітарній сфері, включаючи інституціональну та правову галузі, відбуваються серйозні дискусії. Водночас не викликає сумніву, що будь-який юридичний інститут не може володіти абсолютною самодостатністю і розумінням ризиків. Він лише відображає те, що вже має місце в об'єктивній дійсності. Так, у роботі [4], присвяченій загальним проблемам теорії ризиків в різних сферах діяльності (від правової до інформаційної), надається порівняльний аналіз визначень ризику в нормах права різних галузей права (міжнародне, господарське, фінансове тощо) та встановлено відповідність стандарту ISO 31000, який встановлює можливі ризики в різних галузях діяльності людини, виявляє їхні основні властивості, зокрема й у галузі суспільних ризиків, а також обговорено питання виникнення та розвинення ризикових ситуацій та механізмів формування ризику [5]. Під час проведення аналізу історії створення і розвитку Європейського Союзу (далі – ЄС) варто відзначити, що ризики стосовно існування великих об'єднань у ньому наявні. Від економічного об'єднання шести країн згодом ЄС перетворився на об'єднання країн із величезною надбудовою, без верховенства національного законодавства, з різними національними економічними можливостями й інтересами країн-членів. Очевидним залишається той факт, що за підсумками Другої світової війни Європа остаточно втратила позиції світового гегемона, ставши ареною для радянсько-американського протистояння, а натепер протистояння США і Китаю з Росією. Реальні

втрати ЄС почалися з 1991 р., коли система отримала фатальний перекид, стрибкоподібно поглинувши несумісні із собою східноєвропейські країни. На початку свого існування об'єднання складалося лише із шести країн, де не передбачалося, що настануть часи великого розширення з купою проблем, які мають вирішуватися. Розширення ЄС після розпаду СРСР породила надії та ризики щодо невизначеності, незважаючи на систему заходів, зокрема створення Єврозони «двох швидкостей», а фактично двох різних зон (див. [6–8]). В умовах невизначеності важко прогнозувати події щодо можливих ризиків об'єднання з досить великою кількістю різних за ментальністю і з помітною різнобічністю країн. Проблема оцінки й управління ризиками через можливість великих втрат за реалізації правової, управлінської й інших видів діяльності є актуальною і потребує додаткових досліджень. Водночас зауважимо, що вчення про ризики в різних галузях знань розвиваються практично автономно. У рамках економічної доктрини сформувалася самостійна дисципліна, яку визначають як ризик-менеджмент. У юриспруденції активно застосовується умовно міжгалузевий інститут ризику (кожна галузь права наповнює цей інститут своїм змістом). У психологічній науці розроблені такі напрями, як психологія ухвалення ризикованого рішення та психологія екстремального мислення. Передбачається, що вчення про ризик у юриспруденції, економіці та психології мають бути взаємопов'язані: економіка визначає потреби розвитку даного інституту, психологія розробляє закономірності процесу мислення в ситуації ризику й ухвалення ризикованого рішення, юриспруденція надає форми економічного змісту з урахуванням психологічних закономірностей. Насправді ж спостерігається інший стан справ. Згадані галузі людського знання не тільки ігнорують більшість досягнень одне одного, а й у поодиноких випадках «кооперації» здійснюють «запозичення» вельми некоректно. У технічних галузях ризик теж пов'язують із конкретикою відповідних галузей науки. Тому в обговоренні зазначеної теми варто використовувати узагальнене розуміння ризику у проявах імовірності подій.

Метою статті є аналіз та оцінка ризиків щодо розвитку й існування ЄС в умовах виникнення ризиків у ЄС, з можливим їх подоланням.

Виклад основного матеріалу. Проведення аналізу ризиків у ЄС треба визначати послідовними взаємопов'язаними процедурами, які входять у процес управління, а сам ризик, за визначенням авторів [2], розкривати як процес ідентифікації ризиків із визначенням їхньої величини і виділенням областей, що потребують захисту. Під ризиком розуміється можливість (імовірність) виникнення умов, які призведуть до негативних політичних і економічних наслідків. Ризик можна розглядати як тривимірний механізм, наприклад, ризик як загрозу, ризик як невизначеність, ризик як можливість [9]. Ризик, пов'язаний із настанням ризикових ситуацій (сукупністю подій (обставин) і умов), що створюють обстановку невизначеності, яка може як сприяти, так і перешкоджати досягненню цілей. Невизначеність зумовлює ситуацію, яка не має однозначного результату, якщо є можливість кількісно і якісно визначити ступінь імовірності появи того чи іншого варіанта, це і буде ситуація ризику. Наявність елементів невизначеності зумовлює виникнення ситуацій, які не мають однозначного

результату (рішення). Якщо існує можливість оцінки ймовірності будь-якого з варіантів, то можна говорити про ризикову ситуацію, яка пов'язана зі статистичними процесами і характеризується такими умовами, як: наявність невизначеності, що проявляється у відсутності достовірної та повної інформації про майбутнє; наявність кількох альтернативних варіантів результатів (розвитку майбутнього); оцінка ймовірності здійснення альтернативних варіантів; необхідність вибору альтернативи (зокрема, відмова від вибору); можливість втрат, пов'язаних із настанням ризикової ситуації. З іншого боку, ситуація ризику якісно відрізняється від ситуації невизначеності. Ситуація невизначеності (тобто неповноти і неточності інформації про майбутнє) характеризується тим, що ймовірність настання результатів рішень або подій невідома, тобто фактично ситуація ризику стає різновидом невизначеної ситуації. Інакше кажучи, ризик виникає в умовах вибору у прагненні визначити найкращий результат, коли в разі невдачі існує можливість (ступінь небезпеки) опинитися в гіршому становищі, ніж до вибору (чим у разі нездійснення цієї дії). У цьому разі пагубною подією стає доступність до самої події, яка розглядається як вірогідніша за ту, що спливає не відразу, за ймовірності сприймання її відповідно до доступності інформації. У таких випадках важливішою стає безпека, яка має власну внутрішню структуру – вона включає як гарантування фізичної безпеки, так і досягнення почуття захищеності від загроз. Воно радше близьке до почуття захищеності від хвороби, що не сприяє відчуттю комфортності в такі часи, як пандемія. Потреба в емоційній безпеці значною мірою визначає сприйняття ризику. Отже, сприйняттям ризику управляють складні процеси, що мають більше соціально-психологічну природу, ніж правову або іншу. Дослідження з вивчення чинників, що визначають сприйняття ризику, спрямовані на встановлення зв'язку між двома процесами: сприйняттям ризику та виробленням рішень щодо прийнятності (допустимості) ризику. Далі від сприйняття ризику залежить його оцінка, управління ним (ужиття заходів щодо запобігання йому або зниження), а також вибір шляху інформування людей про той чи інший ризик.

У явищі «ризик» усе ж варто виділяти такі елементи, взаємозв'язок яких і становить його сутність: можливість відхилення від передбачуваної мети, заради якої здійснювалася обрана альтернатива; імовірність досягнення бажаного результату; відсутність упевненості в досягненні поставленої мети; можливість матеріальних, моральних та інших втрат, пов'язаних із здійсненням обраної в умовах невизначеності альтернативи. У цій ситуації можлива криза була би вельми допустимою в умовах погіршення економічної ситуації.

До того, що стосується ЄС, доречно зауважити, що процес формування ризикових ситуацій реально почав формуватися із прийняттям досить відчутної кількості нових країн-членів. Однак навіть у разі розгойдування їхніх економік у часи підйому економіки ЄС, зокрема через розвал економіки СРСР після його знищення, економіка ЄС залишалася на підйомі. Нині можна констатувати, що ЄС через коронавірусну пандемію зіткнувся із глибокою кризою, що спричинило загострення низки економічних суперечностей між більш і менш потужними країнами-членами, порушивши

стабільність самої системи ЄС. Так, Німеччина останні десятиліття була і залишається центром тяжіння, адже німці експортують понад половину свого ВВП, і половина цього експорту припадає на інші країни ЄС. Німеччина створила виробничу базу, яка набагато перевищує її власні потреби, навіть за умови стимулювання національної економіки. Цьому сприяло також і те, що таку економіку було створено деякою мірою завдяки руйнуванню промисловості нових країн – членів ЄС зі Східної та Центральної Європи, а також завдяки економічно більш слабким країнам – членам ЄС. Отже, були «розчищені» їхні ринки збуту для країн-членів «першої швидкості», насамперед Німеччини. Добре відомо, що від експорту цілком залежать зростання, повна зайнятість і соціальна стабільність будь-якої країни. Чинні структури ЄС тільки підсилюють залежність інших країн від експорту із країн «першої швидкості», що сприяє зростанню суперечностей між «багатими» і «бідними» країнами-членами, виходячи з їхньої поведінки й потреб, але за різниці інтересів. Це було і залишається головною проблемою ЄС, але тепер наближається переломний момент: інтереси одних країн-членів шкодять інтересам інших країн-членів, але, всупереч очікуванням, рівноправного об'єднання не сталося. Західні країни-члени поглинули східноєвропейських новачків, не прийняли їх до свого складу, пограбувавши й викачавши їхні ресурси, зруйнувавши промисловість, побудовану там ще за часів СРСР. Можна говорити, що вони вбили непотрібного конкурента, підсадивши його на голку дотацій, а лояльність населення цих країн купили дотаціями і кредитами. Було надано багатомільярдні кредити і дотації для підтримки згаданих країн, які формально західні країни-члени мали «підтягнути», щоб нові країни-члени своїми силами могли існувати на рівні країн-членів із Західної Європи. Однак ці дотаційні заходи провалилися. Про жодну самостійність і підтримку нинішнього рівня без дотацій із Брюсселю не йдеться, а більшість програм допомоги закінчилася ще у 2020 р. Це означає, що потрібні нові дотації. По суті, у цьому і полягає основна передумова для занепаду (розпаду) ЄС, адже склалася «патова» ситуація. З економічного погляду самому ЄС для його динамічного розвитку досить тих країн, з яких він і починався (Німеччина, Франція, країни Бенілюксу (Бельгія, Нідерланди і Люксембург), а також Італія). Усі інші країни-члени, як уже відзначалося, фактично живуть на дотації, їхнім коштом і лише гальмують систему ЄС. Уся Східна Європа свого часу реально просто віддалася за гроші, продаючи свій суверенітет. Тепер же економічні реалії стали такими, що політика дотацій у колишньому вигляді припиняється. Однак свого часу провідні країни – члени ЄС зруйнували промисловість і економіку слабших країн-членів менш розвинутої зони, поглинувши їхні ринки, робочу силу і науковий потенціал, «підсадивши їх на голку» дотацій. Розкривати нові ринки для фінансового паразитування ЄС та США тепер заважає Китай, а запалювати локальні конфлікти і перевороти у світі – Російська Федерація, яка, як би ми цього не хотіли, дуже посилилась у принципово нових видах озброєнь. Доречно відзначити, що саме економічними негараздами можна пояснити бажання ЄС переглянути Угоду про асоціацію України та ЄС [10], яка і так втягнула Україну в серйозні економічні труднощі. Водночас у краї-

нах – членах ЄС нині спостерігається небувалий підйом націоналістичних сил у політиці, на законодавчому рівні, в економіці. Причин цього явища чимало – від занепаду ідей, що домінували в ЄС протягом десятиліть, до великої кількості нелегальних мігрантів, які осіли та продовжують осідати в Німеччині, інших розвинених країнах. Реально вони ніякі не біженці, а звичайні мігранти, які шукають достатку після того, як були знищені їхні країни і стабільні режими за участю країн – членів ЄС у рамках їхньої участі в операціях НАТО. І тут виникають соціокультурні ризики. Вони тісно пов'язані з демографічними викликами, за якими корінне населення Європи старіє, зменшуючи загальну кількість населення, а потреби збереження досягнутого рівня розвитку вимагають зростання кількості трудових ресурсів. Однак такі ресурси повинні мати відповідну кваліфікацію та бажання адаптуватися в європейському середовищі, що породжує «соціокультурні» ризики, а водночас і бажання зберегти свою національну самобутність. Проте ці процеси легше досягаються через «відгородження» від «чужих» з іншого (соціокультурного і релігійного) середовища, породжуючи нові ризики. Така диференціація була передбачуваною, оскільки позиції залишаються конфронтаційними, а причини полягають насамперед у конфлікті соціокультурних цінностей, хоча до чужого монастиря зі своїм законом не пхайся. Процес диференціації в Союзі продовжується: особливо після виходу зі складу ЄС Великобританії (Брекзит). Вихід Британії зі складу ЄС супроводжувався величезною увагою як британського суспільства, так і європейського загалом. Широку суспільну та медійну увагу привернули складні переговори британського уряду з керівництвом ЄС щодо умов виходу, а також подальшого статусу британсько-ірландського кордону та перспектив подальшого існування Єдиного міграційного простору. Брекзит став кроком на шляху унеможливлення перетворення ЄС на «нехристиянське» об'єднання, на яке він перетворюється з великою мусульманською складовою частиною, що може запустити «ланцюгову» реакцію в майбутньому. Так склалося, що Брекзит збігся з міграційною, економічною та «ковідною» кризами, що було заздалегідь не передбачено, але створило додаткові ситуаційні ризики. На нашу думку, міграційна криза повинна проявитися в повному обсязі в найближчі роки. Уже сьогодні є очевидним, що криза стала загрожувати безпеці та стабільності країн-членів, посилила інші кризові явища в ЄС загалом, цей процес набуває незворотного характеру. Автори [11] оптимістично вважають, що процес подолання «міграційної кризи» у ЄС є досить важким та довготривалим, зважаючи на непримиренні позиції держав-членів, але він є реальним, варто лише знайти спільну позицію та, що найголовніше, встановити чітку та довгострокову стратегію.

На початку 2020 р. служба досліджень Європейського парламенту опублікувала документ про 10 викликів, на які ЄС варто звернути увагу в цьому році. Серед них, зокрема, були зазначені демографічно-соціальні, безпекові питання, економічно-фінансові, міграційні, питання сусідства тощо [12].

Ситуація ще погіршилася після спалаху коронавірусу в більшості країн світу. Так, під час пандемії коронавірусу у країнах-членах першою жертвою стала Італія, яка відчула недостатню солідарність та відповідне

ставлення держав – членів ЄС до спільною проблеми. На початку пандемії Італія зверталася до ЄС із проханням активувати механізм із цивільного захисту ЄС – систему з надання оперативної допомоги в надзвичайних ситуаціях, щоб отримати необхідне медичне обладнання. Незважаючи на заклик Єврокомісії до країн – членів ЄС відгукнутися на це прохання, на жаль, жодна країна, попри невелику кількість хворих на той момент, не відправила Італії потрібне обладнання та засоби індивідуального захисту. Натомість першим допомогу країні надав Китай, проти якого колективний Захід сьогодні провокує товарний саботаж. Уже згодом Німеччина послабила свою заборону на експорт медичної продукції та відправила найнеобхідніші засоби захисту до Італії. Також країна погодилась прийняти на лікування хворих із найбільш уражених вірусом районів Італії та Франції. Однак проблеми більш слабких країн-членів «другої швидкості» знову посилюються, нагадуючи про необхідність нових дотацій через міграційну кризу на кордоні Польщі з Білоруссю.

Зрозуміло, що суперечності в середині ЄС вигідні насамперед Росії, яка має купу претензій до ЄС і від якої ЄС теж енергетично залежить.

Зрештою лідерами ЄС досягнуто домовленості, які вирішують основну проблему, пов'язану з підтримкою їхньої економіки в короткостроковій перспективі. Щоправда, сьогодні перед ЄС постали виклики, масштаб яких невідомий, адже криза лише розростається, а темпи росту найбільшої економіки ЄС (німецької) скорочуються через скорочення загальносвітових, спрямованих на стримування Китаю. Економічний спад у Німеччині та Франції є поганою новиною для інших країн-членів, а особливо для Італії й Іспанії. Саме вони найбільше постраждали від пандемії коронавірусу, а їхні економіки зазнали ще більшого удару від наслідків кризи. В Україні також занепокоєні подальшими перспективами ЄС, адже Україна вже тісно співпрацює із цією організацією. В Україні розуміють, що швидке поширення пандемії COVID-19 стало глобальним викликом, що не лише поставило під питання базові принципи функціонування Євросоюзу, але й стає стрес-тестом для всіх інституцій ЄС. Пошук індивідуальних шляхів протидії вірусу загострив внутрішньополітичні дискусії та відкрив вікно можливостей для інших геополітичних гравців. Усе це створює низку нових викликів для України, якій треба якнайшвидше визначитися, як саме їм протидіяти.

Попри те, що загальноєвропейська відповідь на пандемію нині має обмежений характер, частково через брак компетенції, частково через динамізм ситуації, з яким важко оперативно впоратися бюрократичним структурам Євросоюзу. У цих умовах Україна може розраховувати на підтримку окремих країн – членів ЄС. Проте криза може стати й можливістю посилення солідарності як всередині Євросоюзу, так і між ЄС і Україною. Ще 15 років тому на конференції у Стамбулі турецькі модератори доводили одному з авторів цієї статті, чому Україна, як і Туреччина, ніколи не стане повноцінним членом ЄС. І тут постають нові питання як до можливостей країн – членів ЄС, так і до можливостей щодо вирішення нових викликів, що продукують нові ризики. Спроби замінити економічну інтеграцію політичною призводять до вимивання цілей інтеграції та тільки посилюють

ризиків. Так, один з активних аналітиків євроінтеграції, Луук ван Міделлар, який аналізував можливі майбутні шляхи розвитку ЄС, писав: «Великі події та кризи щоразу розбивають закритий горизонт очікування <...> Так вони руйнують ілюзію, що всі головні риси майбутнього начебто визначено. Але це не має нас дивувати: адже історична реальність по своїй суті є непередбачуваною. Ненавмисні наслідки людських дій, неочікувані ланцюгові реакції, поспішні рішення – усе це робить майбутнє нескінченно непевним. Жодний план і жодна угода не можуть передбачити всієї креативності історії, не кажучи вже про те, щоб наперед визначити адекватні відповіді на виклики майбутнього» [13, с. 465]. У якому напрямі рухатиметься Європейський Союз, покаже тільки час.

Висновки. Отже, існують ризики зниження привабливості ЄС як універсального і найбільш дієвого механізму поширення процвітання, стабільності та добробуту у світі. Вони виходять з основних положень теорії ризиків. На реалізацію своїх планів досягнення відповідного рівня гомогенності європейського економічного, соціального і соціокультурного простору ЄС може розраховувати за умови врахування інтересів усіх країн-членів і адекватної реалізації їхніх культурно-національних запитів. З початком пандемії коронавірусу світ занурився в гібридну глобальну війну із загостренням національних і союзних протистоянь, які підсилюються популізмом, радикалізмом і націоналізмом, створюючи ризики щодо можливого розпаду ЄС у ймовірностях подій реальності.

Література

1. Индеева В.В. К вопросу об определении понятия «риск». *Сборник заочных электронных конференций*. Москва : Российская академия естествознания, 2009. URL: <http://www.rae.ru/arj/2007/02/Indeeva/pdf>
2. Бойко В.Д., Василенко М.Д. «Розумне місто» у контексті кібербезпеки: інциденти, ризики, загрози. *Комунальне господарство міст : науково-технічний збірник. Серія «Технічні науки та архітектура»*. Харків, 2020. Т. 4. Вип. 157. С. 184–191.
3. Кібербезпека у проявах ризиків у період пандемії: стан та генеза / М.Д. Василенко та ін. *Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія «Технічні науки»*. 2020. Вип. 3. С. 30–39.
4. Василенко М.Д., Козін О.Б. Право в теорії ризиків: генеза ризиків від правової до інформаційної складових (інституційний підхід). *Юридичний вісник*. Одеса : ВД «Гельветика», 2019. № 4. С. 43–51.
5. ISO 31000:2018 Менеджмент ризика : руководство. Международный Стандарт. Перевод АНО ДПО «ИСАР». 2-е изд. 2018. 19 с.
6. Правове обмеження суверенітету держав-членів у рамках Європейського Союзу. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. Одеса : Юридична література, 2005. Т. 4. С. 80–88.
7. Диференціація та просунута співпраця в рамках Європейського Союзу. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. Одеса : Юридична література, 2006. Т. 5. С. 268–275.
8. Василенко Н.Д. Особенности углубленного сотрудничества стран – членов Европейского Союза: инновационная сфера. *Молдавский журнал международного права и международных отношений*. 2013. № 1(27). С. 138–145.
9. Vasilenko N.D., Slatvinskaja V.M. Priority areas for development of scientific research: domestic and foreign experience : collective monograph / edited by authors. 3'rd ed. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. P. 66–88.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

11. Алгаш В., Піттель А. Сучасна міграційна криза як виклик для Європейського Союзу. *Міжнародне право*. 2019. № 12. С. 334–338.

12. Ten issues to watch in 2020 / European Parliamentary Research Service URL: <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/home.html> (дата звернення: 22.11.2021).

13. Луук ван Мідделаар. Перехід до Європи: Як континент став союзом / пер. з англ. О. Панича. Київ : Дух і літера, 2018. 576 с.

А н о т а ц і я

Василенко М. Д., Слатвінська В. М. Ризики щодо можливого розпаду Європейського Союзу в ймовірностях подій та подоланні світових викликів: міждисциплінарне дослідження. – Стаття.

У статті надаються аналіз і оцінка ризиків щодо розвитку й існування Європейського Союзу в умовах виникнення ризиків у Європейському Союзі, з можливим їх подоланням. Підхід до аналізу ризиків щодо розпаду Європейського Союзу зроблено, виходячи з положень теорії ризиків, що обговорюються в роботі. Показано, яким чином ризик, пов'язаний із настанням ризикових ситуацій, що створюють обстановку невизначеності, впливає на досягнення цілей. Наявність елементів невизначеності зумовлює виникнення ситуацій, які не мають однозначного результату. Ситуація невизначеності характеризується тим, що ймовірність настання результатів рішень або подій невідома. Процес формування ризикових ситуацій реально почав формуватися із прийняттям досить відчутної кількості нових країн-членів. З економічного погляду самому Європейському Союзу для його динамічного розвитку досить тих шести країн, з яких він і починався. Усі інші країни-члени фактично живуть на дотації, їхнім коштом і лише гальмують систему Європейського Союзу. Провідні країни – члени Європейського Союзу зруйнували промисловість і економіку слабших країн-членів менш розвинутої зони, поглинули їхні ринки і створили передумови кризових ситуацій. Брекзит унеможливив перетворення Європейського Союзу на об'єднання країн із досить великою мусульманською складовою частиною, що може запустити «ланцюгову» реакцію в майбутньому. Так склалося, що Брекзит збігся із глобальною кризою, що створило додаткові ситуаційні ризики. Обговорюється також роль соціокультурних ризиків у Європейському Союзі. Встановлено, як ризики не тільки знижують привабливість Європейського Союзу, а й ведуть до його можливого занепаду в імовірностях подій реальності, аж до розпаду Європейського Союзу.

Ключові слова: розпад, ризики, економічні, ситуаційні, соціокультурні, ЄС, COVID-19, криза, Брекзит, занепад.

S u m m a r y

Vasilenko M. D., Slatvinska V. M. Risks of a possible collapse of the EU in the probability of events and overcoming global challenges: an interdisciplinary study. – Article.

The article provides an analysis and assessment of risks related to the development and existence of the EU in the context of the emergence of risks in the EU and with their possible overcoming. The approach to risk analysis regarding the collapse of the EU is made based on the provisions of the risk theory discussed in the paper. It shows how the risk associated with the occurrence of risky situations that create an environment of uncertainty affects the achievement of goals. The presence of elements of uncertainty causes situations that do not have an unambiguous result. A situation of uncertainty is characterized by the fact that the probability of occurrence of the results of decisions or events is unknown. The process of creating risk situations really began to take shape with the adoption of a fairly significant number of new member countries. From an economic point of view, the EU itself is enough for the dynamic development of the six countries from which it began. All other member states live on subsidies at their expense and only slow down the EU system. The leading EU member states have destroyed the industries and economies of the weaker member states of the less developed zone, absorbing their markets and creating the prerequisites for crises. Brexit made it impossible to transform the EU into an association of countries with a sufficient Muslim component, which could trigger a “chain” reaction in the future. It so happened that Brexit coincided with the global crisis, which created additional situational risks. The role of socio-cultural risks in the EU is also discussed. It is established how risks not only reduce the attractiveness of the EU but also lead to its possible decline in the probabilities of real events, up to the collapse of the EU.

Key words: disintegration, risks, economic, situational, socio-cultural, EU, COVID-19, crisis, Brexit, decline.